

MÜXTƏLİF KRANIOTİPLİ YETKİN İNSANLARDA GÖZ YUVASININ YUXARI YARIĞININ MORFOLOGİYASINA DAİR

Məmmədova A.C., Abdullayeva Q.M.

Azərbaycan Tibb Universiteti. İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası. Bakı, Azərbaycan

Nəşr tarixi: Dekabr 2019

***Əlaqə üçün məlumatlar:** AZ. 1125 Bakı, Y.Səfərov küçəsi 8/29; e-mail: gulqiz65@mail.ru

ABOUT THE MORPHOLOGY OF THE SUPERIOR ORBITAL FISSURE IN ADULTS WITH DIFFERENT CRANIOTYPES

Mamedova A.J., Abdullayeva Q.M.

Azerbaijan Medical University. Department of Human Anatomy and Medical Terminology. Baku, Azerbaijan

Publication date: December 2019

Contact information: AZ. 1125, Baku, Y. Safarov street, 8/29; e-mail: gulqiz65@mail.ru

Mürəkkəb embrional inkişaf dövrünü keçən göz yuvaları, yalnız görmə üzvü üçün tutacaq olmayıb, eyni zamanda üz və beyin kəlləsi arasında əlaqə yaradaraq, kəllə sinirləri və onların şaxələri, qan damarları, limfa

damarlarının keçməsi üçün yarıqlar və dəliklər əmələ gətirir ona görə də ya birincili ya da ikincili patoloji proseslərin yayılması üçün böyük klinik əhəmiyyət kəsb edir. Yuxarı göz yarığı əsas sümüyünün cismi və qanadları ilə

əmələ gəlir, göz yuvasını kəllənin orta çuxuru ilə birləşdirir, onu əhatə edən nazik birləşdirici toxuma səhfələrindən göz yuvasına göz sinirinin şaxələri (burun-kirpik, alın, gözyaşı), blok, uzaqlaşdırıcı və gözün hərəkəti sinirləri, yuxarı göz venası keçir.

Bu nahiyənin zədələnməsi zamanı xarakterik olan simptomokompleks inkişaf edir: tam oftalmoplegiya (göz almasının hərəkətsiz olması), yuxarı göz qapağının ptozu, toxunma hissiyyatının zəifləməsi, tor qişanın venalarının genişlənməsi və ekzoftalm. Ona görə bu gün də kəllənin morfometrik göstəriciləri, yarıq və dəliklərin topoqrafiyası morfoloqlar, plastik cərrahlar və fizioloqlar üçün böyük maraq kəsb edir.

Tədqiqatın məqsədi. Müxtəlif kraniotip insanlarda göz yuvalarının forma və ölçülərini öyrənmək, yuxarı göz yarığının dəyişkənliyini müəyyənləşdirməkdir.

Tədqiqat işində ATU-nun insan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının muzeyində olan kraniooloji kolleksiyadan 27 yetkin insan kəlləsindən istifadə olunmuşdur. Tədqiqatda kranioskopik, kranioimetrik, rentgenoloji və Piroqovun kəsik üsulundan istifadə edilmişdir.

Müxtəlif tip (dolixokran⁷, mesokran¹⁰, braxikran¹⁰) kəllələrdə yuxarı göz yarığı arxa-icəri tərəfdə enli, ön-bayır tərəfdə dardır. Bəzi kəllələrdə silindrik və piramidəbənzər formalar rast gəlir. Göz yuvasının ölçülərinin təyin edilməsi zamanı kəllənin assimetriyası əlamətləri aşkar edilmişdir. Kəllənin asimmetriyasını göstərən əlamətlərə bir sıra göstəricilərin orta qiymətlərinin müxtəlifliyi aiddir.

Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, göz yuvalarının ölçüləri və həcmi solda sağa nisbətən böyük olsa da əksinə yuxarı göz yarığının ölçüləri sağda sola nisbətən böyükdür.